

Шевченко Т.Є.

доцент НТУУ «КПІ»

Дяченко М.А.

студентка ФММ, НТУУ «КПІ»

НЕОБХІДНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДОЛОГІЇ УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ ПРИ РЕАЛІЗАЦІЇ СУЧАСНИХ ПРОЄКТІВ В УКРАЇНІ

В статті висвітлено теоретичні та практичні аспекти сучасної методології управління проектами, обґрунтована необхідність її використання при реалізації сучасних проєктів в Україні

The article describes theoretical and practical aspects of the analysis by using the methodology of project management in implementing modern projects in Ukraine

Ключові слова: проєкт, управління проєктами, проєктний менеджмент.

Вступ. Основним фактором успішного процесу входження України до СОТ та забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств на міжнародних ринках та інтеграції у світову систему економіки є здатність вчитися, та швидше ніж конкуренти застосовувати вивчене.. Важливим інструментом для цього є управління проєктами.

Застосування методів управління проєктами не тільки дозволяє досягти результатів необхідної якості, але й заощаджує кошти, час, ресурси, знижує ризики проєктів, підвищує надійність реалізації проєктів. Методологія управління проєктами найбільш ефективно працює за умов ринкової економіки, тому що по своїй суті стосується економічних методів управління, в яких вирішальну роль відіграють вартісні фактори.

Питання використання методології управління проєктами досліджували такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як В.Ф. Бесєдін, М.А. Гольцберг, М.М. Якубовський, А.В. Крушевський, А.С. Музиченко, О.М. Алимов, В.П. Бабич, А.В. Базилюк, С.Д. Бушуєв, В.І. Ліберзон, В.В. Герасимов, Є.О. Саломатин, Є.В. Круглова та інші, але на сучасному етапі впровадження цієї методології здійснюється досить повільно.

Освоєння українськими компаніями ідеології проєктного управління залежатиме від усвідомлення ними необхідності відмови від домінуючої зараз управлінської парадигми з її категоріями «собівартість – прибуток – активи – заборгованість – продажі» та переходу до нової управлінської парадигми, в якій визначальними є категорії «якість-витрати-вартість-час-інформація-процес(трансформація і безперервне покращення бізнес-процесів)».

При впровадженні проєкту потрібно виходити з того, що кожний проєкт, незалежно від його рівня, повинен виводити конкретну економічну систему (підприємство, регіон тощо) на найвищі за ефективністю показники при наявних, тобто обмежених ресурсах. Цю дилему можна вирішити тільки за допомогою інноваційних проєктів. Про те, що це є актуальна для України

проблема, свідчить висновок, що інноваційні моделі розвитку використовують лише 17 % українських підприємств, в той час як в економічно розвинених країнах цей показник досягає 70 % , чим, зокрема пояснюється значне відставання вітчизняної конкурентоспроможності від розвинених країн [1].

Постановка задачі. Розвиток економіки і суспільства здійснюється завдяки впровадженню різноманітних проектів. Їх відповідність реальним потребам, корисність, економічна і соціальна ефективність залежать від глибини визначення проблем і потреб суспільства, держави, регіону, тобто від наукового рівня передпроектних досліджень. Здійснювані на різних рівнях проекти не являють собою гармонізовану систему, не пов'язують цілі і можливості кожного рівня економіки з загальнодержавними і регіональними. Така їх розбіжність призводить до втрати часу і ресурсів, зниження ефективності інвестицій тощо, а напрями зусиль досить часто відхиляються від дійсно важливих орієнтирів. Тому, **метою даного дослідження** є доведення необхідності використання в умовах входження України до СОТ сучасної методології управління проектами на різних стадіях їх виконання [2].

Для досягнення зазначеної мети в статті поставлені та вирішені наступні **завдання**:

- визначення ролі проектного управління в прискоренні розвитку економіки в умовах її ринкової трансформації;
- аналіз сучасного стану використання методології управління проектами в Україні;
- визначення шляхів активізації використання проектного управління при реалізації сучасних проектів в Україні.

В процесі наукового дослідження застосовані методи порівняльного аналізу, експертних оцінок, прогнозування, соціологічних досліджень, логічного узагальнення результатів та інші.

Результати дослідження. На сьогодні, в Україні продовжуються зміни, пов'язані з реформуванням економіки і перетворенням господарського комплексу з урахуванням його регулювання ринковими відносинами, що вимагає залучення значних коштів.

Світовий досвід показує, що єдиним універсальним підходом до розв'язання задач, пов'язаних із збільшенням масштабів і складності проектів, залученням до них великої кількості учасників і організацій, зростанням вимог до термінів здійснення, використання фінансових, матеріальних і трудових ресурсів, можуть біти професійні методи управління проектами.

На сучасному етапі в розвинутих країнах управління проектами використовується у багатьох інших сферах діяльності [3]. Деякі провідні американські компанії пояснюють свою здатність захоплювати значну долю ринку тим, що використовують проектні групи, які швидко розроблять нову продукцію, технологію, послуги.

На сучасному етапі управління проектами використовується не тільки в деяких виключних випадках, а навпаки, все частіше і швидше стає стандартом ведення бізнесу. У майбутньому очікується збільшення важливості і ролі проектів для розробки стратегії розвитку підприємства [4].

Відомий вчений в галузі управління проектами Девід Клівленд оголосив про початок «століття управління проектами», що можна пояснити скороченням життєвого циклу продукту, зменшенням розмірів корпорацій, глобальною конкуренцією, посиленням уваги до клієнтів, швидким розвитком країн третього світу і країн із закритою економікою, «вибухом» знань. [5]

Скорочення життєвого циклу продукту можна вважати головним фактором, який обумовлений автоматизацією проектування і виробництва, миттєвим розповсюдженням інформації по всьому світу, що знижує конкурентні переваги нових продуктів.

Аналіз використання методології проектного менеджменту у вітчизняних проектах показує, що, в основному, це стосується складних проектів, які потребують використання значних матеріальних, фінансових і трудових ресурсів, мають великий термін виконання, широке коло учасників.

Для таких проектів управління здійснюється на всіх його фазах, починаючи з розробки концепції і закінчуючи отриманням бажаного результату.

В той же час в Україні багато промислових підприємств, що спеціалізуються на одиничному та малосерійному виробництві, яке характеризується невисоким обсягом випуску однакових виробів, повторним виготовленням деталей, яких більше не передбачається або повторюються нерегулярно, а, також, залученням значної кількості постачальників напівфабрикатів, сировини, комплектуючих.

До таких підприємств можна віднести заводи енергетичного машинобудування, авіа- та суднобудування, підприємства по виробництву космічної техніки тощо.

Таким підприємствам властивий непотоковий метод організації, при якому предмети праці переміщуються в процесі обробки за складними маршрутами, після окремих операцій предмети праці часто поступають на проміжні склади і чекають звільнення робочого місця для виконання наступної операції. Крім того, такі виробництва характеризуються наявністю великої кількості суміжників, широкою номенклатурою комплектуючих, інтенсивними транспортними потоками. Оскільки такі процеси включають достатню кількість взаємопов'язаних операцій, на яких задіяні матеріальні, трудові і фінансові ресурси, мають відмінності при виготовленні нового виду продукції, тобто унікальні цілі, що пов'язані з високим ризиком і імовірністю, цей процес можна розглядати як проект із всіма властивими йому особливостями.

Однією з таких особливостей, можна вважати вплив оточення на умови реалізації проекту.

І дійсно, зовнішнє і внутрішнє оточення таких проектів, що включає сучасний стан економіки, закони і право, матеріально-технічну базу підприємства, його організаційну структуру, персонал, керівництво, фінансування та багато інших факторів, суттєво впливає на результати і призводить до змін, що викликають серйозні фінансові наслідки.

Для мінімізації цих наслідків на стадії реалізації виробничого процесу необхідно постійно здійснювати його моніторинг, який повинен охоплювати не

тільки сферу виробництва, а такі функції як матеріально-технічне забезпечення, діяльність технологічних, фінансових, планово-економічних, адміністративних та інших підрозділів.

Найбільш відповідальним етапом процесу управління можна вважати розробку рішень по внесенню змін до проекту. На цьому етапі, враховуючи ситуацію що склалася, поставлені цілі, їх пріоритети та ряд інших факторів, необхідно визначити заходи по мінімізації відхилень фактичного виконання проекту від запланованого. Моніторинг проекту та прийняття рішень здійснює проектний менеджер, який очолює чисельну проектну команду фахівців.

З метою підвищення ефективності управлінських рішень, економії часу та скорочення чисельності проектної команди використовуються спеціалізовані програмні продукти, що здійснюють фіксацію планових параметрів розкладу проекту в базі даних, введення фактичних показників стану задач, фактичних обсягів робіт і використаних ресурсів, порівняння планових і фактичних показників, прогнозування подальшого ходу виконання проекту.

Відповідно до світової статистики, лише 26 % проектів вкладаються у заплановані строки та бюджет, а 28 % – закінчуються провалом. Ключовим фактором успіху становиться здатність компанії гнучко змінювати методи організації роботи. Для ефективного досягнення цілей все більше організацій переходять від традиційних моделей управління проектами до проектного менеджменту.

Управління підприємством через систему проектів дозволяє в середньому на 25 % скоротити час реалізації проекту. За умов зростаючої ринкової конкуренції фактор часу грає майже вирішальну роль. Особливо це стосується проектів по введенню на ринок нових, унікальних продуктів та послуг. Економія часу – заманливий фактор для підприємств, що використовують для своїх проектів інвестиції та кредити [5].

Сучасна концепція управління проектами дозволяє зекономити кошти та ресурси підприємства, в середньому, на 15-25 %, а у будівництві – до 60 %. Велике значення має також те, що управління проектами дозволяє відслідковувати проект крок за кроком, аналізувати його реалізацію та у випадку будь-яких негативних змін на ринку або всередині компанії – перервати проект з відносно найменшими втратами майже на будь-якій його стадії.

Виходячи з перелічених переваг проектного менеджменту, стає зрозумілим, чому всі міжнародні організації при реалізації своїх проектів користуються послугами досвідчених проектних менеджерів [5,6].

Висновки. В контексті світового досвіду подальший соціально-економічний розвиток України у визначальній мірі залежатиме від використання новітніх технологій управління, насамперед проектного управління, але недостає системності та наукової обґрунтованості здійснюваним на всіх рівнях управління заходам і проектам, що серед багатьох причин пояснюється відсутністю або недостатньою з точки зору практики розробкою теорії проектного управління, належним чином адаптованої до умов перехідної економіки України.

Для вирішення цієї проблеми необхідно розробити особливу ідеологію проектного управління як системну єдність двох взаємозалежних домінант – передпроектного дослідження і обґрунтування, а також власне управління проектами. Освоєння в Україні в повному обсязі ринкових відносин вимагає наукового переосмислення принципів і механізмів управління на рівні регіону і всіх суб'єктів господарювання.

Для аналізу стану підприємства на конкретному етапі його знаходження використовуються різні моделі і методи, але для проектного управління найбільш придатні такі, що дають кількісні оцінки. В українській практиці зможуть бути ефективно використані методи функціонально-вартісного аналізу, функціонально-вартісного управління, економічного і функціонально-економічного аналізу [5].

Практична цінність статті полягає в тому, що узагальнені в ній теоретичні положення і методичні підходи щодо управління проектами можуть бути використані під час формування положень стратегії підвищення ефективності функціонування підприємства у сучасних умовах господарювання.

Перелік посилань

1. Бушуєв С.Д. Методологія, методи та засоби управління проектами: конспект лекцій для студ. спец. 8.000003 «Управління проектами» / Бушуєв С.Д., Веренич О.Д., Шаровара О.М. / Київський національний ун-т будівництва і архітектури. – К. : КНУБА, 2009. – 80с. – Бібліогр.: с. 78.
  2. Пинто Дж. К. Управление проектами / Пинто Дж. К. – СПб.: Питер, 2004. – 464 с. ISBN 966-7766-18-7
  3. Герасимов В.В. Управление проектами. Курс лекций. Учеб. пособие / В.В. Герасимов, Круглова Э.В., Лабутин Е.А., Саломатин Е.А. - Новосибирск: НГАСУ, 2006.
  4. Мазур И.И. Управление проектами: учеб. пособие для вузов по спец. «Менеджмент орг.» /И. И. Мазур, В. Д. Шапиро, Н. Г. Ольдерогге; под общ. ред. И. И. Мазура. – 2-е изд. – М.: Омега-Л, 2004. - 664 с. ISBN 5-282-02099-8.
  5. Клиффорд Ф. Грей. Управление проектами: Практическое руководство/ Клиффорд Ф. Грей, Эрик У. Ларсон ; Пер. с англ. – М.: Издательство «Дело и Сервис», 2003. – 528с
  6. Потенціал національної промисловості: цілі та механізми ефективного розвитку / Кіндзерський Ю. В., Якубовський М. М., Галиця І. О. та ін. – К., 2009 – 928 с. ISBN 978-966-02-5200-
-